

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ ARTE ȘI STUDII CULTURALE

APROB: Doctor în studiul artelor, Profesor universitar Svetlana BADRAJAN Director Școală doctorală Arte și Studii culturale	APROB: Doctor în studiul artelor, Profesor universitar Tatiana BEREZOVICOVALA Președinte al Consiliului Științific al Școlii Doctorale Proces verbal nr. _____
---	---

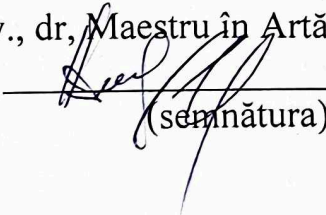

CURRICULUM
la disciplina

**TENDINȚE ÎN ARTA FILMULUI
CONTEMPORAN**

ciclul III de studii universitare (Doctorat)

Domeniul de formare profesională:	654. Arte audiovizuale
Programul de studiu:	654.02 Artă cinematografică, televiziune și alte arte audiovizuale (cercetare/creație)
Forma de învățământ:	(cu frecvență/ cu frecvență redusă)

Autor:
Dumitru Olărescu,
Conf.univ., dr, Maestru în Artă

(semnătura)

Chișinău, 2025

CUPRINS

I.	Preliminarii	2
II.	Repere conceptuale	2
III.	Competențe generale ale disciplinei	3
IV.	Competențe specifice ale disciplinei	3
V.	Administrarea disciplinei	4
VI.	Unități tematice și repartizarea orientativă a orelor	4
VII.	Obiectivele de referință și unități tematice	5
VIII.	Organizarea lucrului individual al doctorandului	10
IX.	Evaluarea disciplinei	11
X.	Bibliografie	12

I. PRELIMINARII

Disciplina explorează cele mai recente și relevante evoluții estetice, narative, tehnologice și socio-culturale care definesc cinematografia și artele audiovizuale de la începutul secolului XXI și până în prezent. Cursul abordează mutările de paradigmă survenite după era digitală, fenomenul globalizării și impactul noilor medii asupra producției, distribuției și receptării filmului.

Se pune accentul pe înțelegerea pluralismului estetic și pe identificarea semnăturilor regizorale emergente, precum și pe analiza noilor genuri și subgenuri.

Disciplina *Tendențe în arta filmului contemporan* (ciclul doctoral) se concentrează pe evoluțiile critice survenite în arta cinematografică începând cu deceniul anilor 2000, o perioadă marcată de schimbări tehnologice și socio-culturale profunde. Obiectivul principal este de a oferi doctoranzilor un cadru analitic riguros pentru a înțelege și a investiga cinematografia ca fenomen cultural dinamic, aflat în intersecția dintre tradiția Film Studies și noile Media Studies.

Un pilon al acestui curs este examinarea consecințelor erei digitale. Trecerea de la imaginea foto-chimică la imaginea digitală bazată pe date a modificat fundamental ontologia imaginii filmice, estetica producției și, implicit, teoria filmului. Această tranziție nu este doar una tehnică, ci una ontologică, cerând redefinirea conceptelor de înregistrare, autenticitate și realism.

Concomitent, cursul abordează complexitatea spațială și temporală a producției și receptării. Globalizarea a făcut ca filmul să devină un produs transnațional, iar platformele de streaming (Netflix, HBO Max, etc.) au redefinit distribuția și, implicit, formatele narative (ascensiunea serializării și a binge-watching-ului). Doctorandul va fi echipat să identifice și să analizeze pluralismul estetic al noului film de autor în contrast cu logica producțiilor mainstream.

II. REPERE CONCEPTUALE

Repererele conceptuale ale acestei discipline vizează evoluția cinematografiei la modul general post-cinematografia și estetica digitală.

Acest reper definește filmul de după trecerea dominantă la digital. Termen care recunoaște faptul că filmul nu mai este definit de mediul său fizic (pelicula), ci de principiul său organizațional. Imaginea este acum o construcție numerică, nu o imprimare chimică. Aceasta pune sub semnul întrebării autoritatea indexicală a imaginii (ideea că imaginea este o dovadă a realității). O mare parte din ceea ce vedem pe ecran, în special în *blockbuster*-uri, nu mai este *înregistrat*, ci vizualizat prin grafică generată pe calculator (CGI), supunându-se logicii *software*-ului și nu celei fizice a camerei. Analiza modului în care filmul digital, prin fluiditatea și manipulabilitatea sa, generează stări afective și corporale la spectator, punând accentul pe *experiența* filmului mai mult decât pe *înțelegerea* narativă.

Un alt concept este cinema-ul globalizat și transnațional. Acest concept examinează modul în care filmul transcende granițele naționale tradiționale. Studiul fluxurilor de capital, talente, teme și stiluri care se deplasează dincolo de limitele piețelor naționale. Co-producțiile devin norma, iar identitățile culturale sunt explorate în contexte de migrație, diasporă și hibriditate. Analiza modului în care circuitul festivalier (Cannes, Berlin, Veneția) a devenit o poartă de intrare crucială pentru Noul Film de Autor, contribuind la definirea unei estetici globalizate de prestigiu (e.g., estetica austeră, *slow cinema*).

Alt reper constă în pluralismul narativ și temporal. Acest reper abordează experimentele cu structura poveștii în media contemporană. Analiza structurilor narative care necesită un efort cognitiv sporit din partea spectatorului, incluzând non-liniaritatea (*Memento*), poveștile cu bucle temporale (*Groundhog Day*, *Russian Doll*) și narațiunea de tip *puzzle*. Structuri narative care interconectează un număr mare de personaje și fire narative prin intermediul unui eveniment sau al unui loc comun, sugerând o complexitate și o interconectivitate a lumii globale.

Încă un concept se referă la convergența media și cultura fanilor. Acest concept studiază filmul în contextul ecosistemului digital mai larg. Filmul nu mai este un produs izolat, ci o proprietate intelectuală care se răspândește pe multiple platforme (seriale TV, jocuri video, benzi desenate), generând o nouă cultură. Analiza modului în care spectatorii participă activ la viața filmului, creând conținut derivat influențând distribuția și chiar producția (prin campanii online), transformând receptarea într-un act social și interactiv. Deplasarea analizei de la filmul vizionat în sală (ecranul clasic) la conținutul vizionat pe platformele de streaming și pe dispozitivele personale (ecranul multiplu și experiența fragmentată)

III. COMPETENȚE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Competențe profesionale:

CP1. Analiza comparativă a tendințelor estetice actuale în raport cu curente clasice și moderne (Noua Vague, Neorealism, etc.).

CP2. Dezvoltarea capacității de a evalua critic inovațiile tehnologice (digital, VR, AI) și impactul lor asupra limbajului filmic.

CP3. Cunoașterea și aplicarea cadrului teoretic de ultimă oră (Studii de Media Digitală, Studii Transnaționale) pentru cercetarea fenomenelor actuale.

Competențe transversale:

CT1. Proiectarea, organizarea și desfășurarea procesului de cercetare, aplicând cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul studiilor anterioare.

CT1. Proiectarea și susținerea de cercetări care integrează date calitative și cantitative despre producția, distribuția și receptarea filmului contemporan.

CT2. Capacitatea de a formula predicții și ipoteze argumentate privind evoluția viitoare a artei cinematografice și a media.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI

Prin studierea disciplinei studenții doctoranzi vor fi capabili la nivel de:

1. Cunoaștere și înțelegere:

- ✓ Să definească și să distingă conceptele de post-cinematografie și estetica digitală și să înțeleagă provocările lor.
- ✓ Să cunoască principalele școli și autori emergenți ai secolului XXI (e.g., Noua Vague Românească, Cinema-ul Lento Coréen).
- ✓ Să identifice și să explice critic mutările de paradigmă în producție și distribuție (de la cinema la streaming).

2. Aplicare:

- ✓ Să aplice o metodologie de analiză adecvată structurilor narative non-liniare și experimentelor temporale din filmul actual.

- ✓ Să aplice metode de analiză a receptării și a culturii fanilor pentru a înțelege impactul noilor media.
- ✓ Să utilizeze cadrul transnațional pentru a analiza fenomenul de migrare a talentelor, co-producțiilor și temelor la nivel global.

3. Integrare:

- ✓ Să integreze teoriile tendințelor actuale în elaborarea de teze originale, demonstrând relevanța subiectului lor în contextul global.
- ✓ Să compare și să contrasteze estetica noului film de autor cu estetica producțiilor mainstream.
- ✓ Să formuleze o viziune proprie asupra direcției estetice și etice a artei filmului în era tehnologică.

V. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Studii cu frecvență

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestrul	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. ECTS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			
FOI. 0.001	I	1	120	30	90	1	1			examen	4	Olărescu D.
Total pe disciplină			120	30	90	1	1				4	

Studii cu frecvență redusă

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestrul	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. ECTS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			
FOI. 0.001	I	1	120	30	90	1	1			examen	4	Olărescu D.
Total pe disciplină			120	30	90	1	1				4	

Notă *: C = curs, S = seminar, L = ore de laborator, practice, I – ore individuale asistate de profesor.

VI. UNITĂȚI TEMATICE ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR*

Nr.	Unități tematice	Numărul de ore					
		Contact direct				Studiu individ.	Total
		C	S	P/L	I		
	Anul I, semestrul 1						
1.	Estetica post-cinematografică și era digitală.	2	1			4	10
2.	Mutări de paradigmă narativă: non-liniaritate și complexitate hyperlink cinema	1	1			10	10
3.	Noul film de autor: curente și semnături contemporane noul val românesc	2	1			4	5

4.	Impactul platformelor digitale asupra producției și receptării.	2				4	7
5.	Reinventarea genurilor și noile subgenuri..	2	1			8	15
6.	Cinema-ul transnațional și problemele identitare	2				2	10
7.	Estetica ecranului multiplu și a interactivității.	2	1			5	15
8.	Tendințe în filmul documentar contemporan.	2	1			5	8
9.	Realitatea virtuală și Inteligența artificială (AI) în film.	1	1			5	19
10.	Cultura fanilor, receptarea online și filmul ca fenomen social. Direcții de cercetare în filmologia secolului XXI.	2	1			10	15
	TOTAL	20	10			90	120

*Nr. de ore este indicat pentru studiile cu frecvență.

VII. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI TEMATICE

Nr.	Obiectivele de referință	Unități tematice
1.	Înțelegerea tranziției ontologice de la film la digital.	Tema 1. Estetica post-cinematografică și era digitală. Filmul ca flux de date. Noul statut al imaginii (de la <i>înregistrare</i> la <i>construcție</i>). Ontologia imaginii digitale și teoria vizualizării (Manovich).
2.	Cunoașterea și clasificarea noilor structuri narative.	Tema 2. Mutări de paradigmă narativă: non-liniaritate și complexitate hyperlink cinema Narațiunea serială complexă (seriale TV de prestigiu).
3.	Analiza noilor curente de film de autor.	Tema 3. Noul film de autor: curente și semnături contemporane noul val românesc (Minimalism, Estetica Low-Tech). Cinema-ul lent (Lav Diaz, Apichatpong Weerasethakul). New Korean Cinema (Estetica violenței și a genului).
4.	Înțelegerea impactului platformelor de streaming.	Tema 4. Impactul platformelor digitale asupra producției și receptării. Fenomenul Netflix și modificarea standardelor de producție/distribuție. Serilizarea ca nou format dominant. Receptarea fragmentată și binge-watching.
5.	Analiza schimbărilor în abordarea tematică și de gen.	Tema 5. Reinventarea genurilor și noile subgenuri. Apariția și analiza. Docu-ficțiune și cinema-ul de frontieră.
6.	Studierea problemelor de identitate și globalizare în film.	Tema 6. Cinema-ul transnațional și problemele identitare. Filmul ca spațiu de explorare a migrației, diasporei și identității hibride. Co-producțiile ca model economic și cultural.
7.	Cunoașterea și aplicarea teoriei ecranului multiplu.	Tema 7. Estetica ecranului multiplu și a interactivității. Filmul interactiv. Utilizarea split-screen și a ferestrelor multiple ca metaforă a suprapunerii informaționale.
8.	Înțelegerea evoluției documentarului contemporan.	Tema 8. Tendințe în filmul documentar contemporan. Documentarul de eseu și cel hibrid. Utilizarea materialului found footage și a arhivei digitale. Documentarul ca investigație politică și socială.

9.	Analiza influenței tehnologiilor emergente.	Tema 9. Realitatea virtuală și Inteligența artificială (AI) în film. Filmul și imersiunea totală. Utilizarea AI pentru scenaristică și <i>deepfake</i> -uri. Etica și estetica reprezentării digitale.
10.	Studierea noilor forme de relație cu spectatorul. Înțelegerea direcțiilor critice și teoretice actuale	Tema 10. Receptarea online și filmul ca fenomen social. Direcții de cercetare în filmologia secolului XXI. Impactul rețelelor sociale asupra promovării și criticii de film.

VIII. ORGANIZAREA LUCRULUI INDIVIDUAL AL STUDENTULUI-DOCTORAND

Nr.	Unități tematice	Lucrul individual al studenților	Ore
1.	Estetica post-cinematografică și era digitală.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Tematica orientativă: Analiză comparativă: Studiu asupra modului în care ontologia imaginii digitale (data stream) se reflectă în estetica vizuală (lumina, textura, profunzimea) a unui film contemporan.	10
2.	Noul film de autor: curente și semnături contemporane noul val românesc	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analiză tematică și estetică: O analiză a esteticii minimalismului și a temelor dominante (corupția, absurdul birocratic) în două filme cheie ale Noului Val Românesc, argumentând coeziunea acestui curent.	20
3.	Reinventarea genurilor și noile subgenuri.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analiza genului Post-Horror: Studiul aprofundat al unui film considerat Post-Horror (e.g., Hereditary sau It Follows), identificând elementele care transcend convențiile clasice ale genului și explicând abordarea psihologică și tematică a noului subgen.	10
4.	Cinema-ul transnațional și problemele identitare	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Tematica orientativă: Cercetare tematică: Analiza modului în care filmul transnațional explorează problematica migrației și a identității hibride în cadrul co-producțiilor europene, focalizând pe experiența diasporei.	10
5.	Estetica ecranului multiplu și a interactivității.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analiză formală: Studiul utilizării split-screen-ului sau a ferestrelor multiple în filmul contemporan, interpretând această tehnică ca metaforă vizuală a suprapunerii informaționale și a fragmentării realității în era digitală.	10
6.	Tendințe în filmul documentar contemporan.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Studiu de metodă: Analiza unui documentar hibrid (care combină ficțiunea cu realitatea)	20

		sau a unuia bazat pe found footage, evaluând etica reprezentării și rolul arhivei digitale în construcția veridicității.	
Total ore:			90

IX. EVALUAREA DISCIPLINEI

1. Tipurile, modalități și forme de evaluare

<i>Tipul evaluării</i>	<i>Perioada evaluării</i>	<i>Modalități și forme de evaluare</i>	<i>Pondere din nota finală</i>
Evaluarea curentă	Pe parcursul semestrului	Evaluare orală: răspunsuri la seminare	60 %
Evaluarea periodică	Testul în săptămâna 7 Evaluarea mixtă în săptămâna 14	Evaluare scrisă: test Evaluare mixtă: prezentarea referatului și bibliografiei la tema cercetării cu comentarii	
Evaluarea semestrială	În perioada sesiunii	Evaluare scrisă: test	40 %

2. Criteriile de apreciere a cunoștințelor/deprinderilor

<i>Notă</i>	<i>Pentru a obține o notă respectivă studentul trebuie:</i>
10 (A)	Prezentarea unei analize complexe (referat) care aplică în mod original conceptele studiate, cunoaștere excelentă a tendințelor și a literaturii critice. Analiză originală și ipoteze inovatoare în referatul final.
9 (B)	cunoașterea foarte bună a materialului și a referințelor. Analiză aplicată corectă, cu argumentare solidă.
8 (C)	să cunoască suficient de bine materialul teoretic, să realizeze testul cu anumite greșeli și să participe la trei seminare, să prezinte referatul și bibliografia
7 (D)	cunoașterea principalelor teorii și capacitatea de a le aplica. Realizarea referatului cu o bună argumentare, dar cu mici neclarități metodologice.
6 (E)	să cunoască satisfăcător materialul teoretic, să realizeze testul cu mai multe greșeli, să participe la cel puțin unul din seminare, să prezinte referatul și bibliografia
5 (E)	cunoaștere minimă a tendințelor principale. Realizarea referatului cu deficiențe de actualitate a literaturii și de profunzime a analizei.
4 (FX)	cunoașterea insuficientă a evoluțiilor contemporane. Lipsa unui referat de cercetare adecvat nivelului doctoral.
3, 2, 1 (F)	să nu cunoască deloc materialul teoretic, să nu realizeze testul final, să nu prezinte referatul și bibliografia

X. BIBLIOGRAFIE

I. Obligatorie

1. Copel, Moscu. *Filmul în epoca digitalului*. București: UNATC Press, 2008.
2. Damian, Laurențiu. *Filmul documentar. Încă ceva în plus*. București: Editura Tehnică, 2003.
3. Ernest Lindgren. *Arta filmului*. București: Meridiane, 1965.
4. Лотман Ю. М. Семиотика кинопроблемы, Таллин, 1973.
5. ECO, Umberto. Cum se face o teză de licență. Disciplinele umaniste. În românește de George Popescu. Iași: Polirom, 2006.
6. ENĂCHESCU, Constantin. Tratat de teoria cercetării științifice. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2007.
7. Ernest Lindgren. *Arta filmului*. București: Meridiane, 1969.
8. Guido Aristarco. *Cinematografia ca artă*. București: Meridiane, 1965.
9. Leu, Vlad. *Arta filmului documentar*. București: Editura Victor, 2011.
10. Eco Umberto. *Apocaliptici și integrați. Comunicații de masă și teorii ale culturii de masă*. București: Polirom, 2008.
11. Dumitrescu M. *O privire critică asupra filmului românesc*. București: Arania, 2005.
12. Lipovetsky. Gilles, Serroy. *Ecranul global*. Iași, Polirom, 2208.
13. Lucian Bratu. *Drumul spre artă al cinematografului*. București: Meridiane, 1990.
14. Marcel Martin. *Limbajul cinematografic*. București: Meridiane, 1981.
15. Olărescu Dumitru. *Filmul. Valențele poeticului*. Chișinău: Epigraf, 2000.
16. Olărescu, D. *Poezia realității în formule cinematografice*. Chișinău: Epigraf, 2020.
17. Olărescu, Dumitru. *Hermeneutica filmului de artă*. Chișinău: Epigraf, 2017.
18. Plămădeală A-M., D. Olărescu, V. Tîpa. *Arta cinematografică din Republica Moldova*. Chișinău: Grafema Libris, 2014.
19. Plămădeală, Ana-Maria. *Кино, фольклор и литература*. Chișinău: Știința, 1985.
20. Probleme actuale ale protecției dreptului de autor și drepturile conexe în Republica Moldova. Alcăt. D. Chiroșca. Chișinău: AGEPI, 2006.
21. Lochard, Guy, Boyer Henry *Comunicarea mediatică*. Iași: Institutul european, 1998.
22. Mc Luhan Marshall. *Galaxia Gutenberg*. București, 1975.
23. Mc Luhan Marshall. *Mass-media sau mediul invizibil*. București: Nemira, 1997.
24. Truică Ion. *Poetica filmului de animație*. Iași: Cronica, 2002.
25. Cristian Ferenez-Flatz. *Incursiuni fenomenologice în noul film românesc*. Cluj-Napoca. Tact-2015.
26. Andrei Gorzo, Gabriela Filippi. *Filmul tranziției. Contribuții la interpretarea cinemauii românesc „nouăzecist”*. Cluj-Napoca. Tacit: 2017.

27. Kristian Thomson, David Brodwell. *Istoria filmului*. 2 volume. București: UNARTE PRESS, 2024.
28. Vlad Leu. *Arta filmului documentar*. București: Victor, 2011.
29. Базен, А. *Что такое кино?* Москва: Искусство, 1972.
30. Власов М. *Виды и жанры киноискусства*. Москва: Искусство, 1976.
31. Дробашенко, С. *Феномен достоверности*. Очерки теории документального кино. Москва: Наука, 1972.
32. Кракауер, З. *Природа фильма*. Москва: Искусство, 1974.
33. Лотман, Ю. *Семиотика кино и проблемы киноэстетики*. Таллинн, 1973.
34. Мартыненко, Ю. *Проблемы теории документального фильма*. Москва: Искусство, 1976.

Suplimentară:

1. Bunesu, Mircea. *Determinări estetice ale imaginii de film și televiziune*. București: Paideia, 2010.
2. Collin, Simon. *Dicționar de multimedia*. Englez-român, ediția a doua. Traducere de Irina –Margareta Nistor. S.I.: Editura Universal Dalsi, 2001.
3. Ilieșiu, Sorin. *Narativitatea imaginii de film*. Iași: Junimea, 2012.
4. Moraru, Ion. *Știința și filosofia creației*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
5. *Правда кино и «киноправда»*. Москва: Искусство, 1967.
6. *Современный документальный фильм*. Сборник статей под ред. С. Дробашенко. Москва: Искусство, 1970.